



**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
«ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»**

Серія «Філологічна»

Збірник наукових праць

Випуск 61

Острого
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2016

УДК 81. 161. 2+
81. 111
ББК: 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.
Н 34

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 8 від 25 лютого 2016 року)*

*Збірник затверджено постановою президії ВАК України
від 22 квітня 2011 року № 1-05/4*

Редакційна колегія:

Архангельська А. М., доктор філологічних наук, професор;
Білоус П. В., доктор філологічних наук, професор;
Вокальчук Г. М., доктор філологічних наук, доцент;
Пасічник І. Д., доктор психологічних наук, професор;
Поліщук Я. О., доктор філологічних наук, професор;
Тищенко О. В., доктор філологічних наук, професор;
Хом'як І. М., доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВШ України;
Яворська Г. М., доктор філологічних наук, професор.

Н 34

Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / укладачі: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. – Вип. 61. – 346 с.

У збірнику містяться статті, присвячені проблемам сучасного мовознавства та порівняльного літературознавства, а також методиці навчання іноземних мов. Збірник рекомендовано науковцям, викладачам, студентам-філологам і всім, хто цікавиться філологічною наукою.

УДК 81. 161. 2+
81. 111
ББК: 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.

*Адреса редколегії:
35800, Україна, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2,
Національний університет «Острозька академія»,
факультет романо-германських мов*

© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2016
© Автори, 2016

11.3 (Ansprache in Berlin am 23.6.1953 bei der Trauerfeier für die Opfer des Volksaufstandes in der Sowjetzone am 17.6.1953, Bulletin Nr. 116/53, S. 985.)

12. Конрад Аденауер про людину, її гідність. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.konrad-adenauer.de/biographie/zitate/einsichten> (Auf dem 2. Parteitag der CDU der britischen Besatzungszone in Recklinghausen am 28.8.1948)

13. Конрад Аденауер про працю. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.konrad-adenauer.de/biographie/zitate/politik> (In dem Februar 1965 im Gespräch)

14. Конрад Аденауер про Бога. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.konrad-adenauer.de/biographie/zitate/geistiggrundhaltungen>

(Weihnachtsansprache am 25.12.1958 über die deutschen Rundfunksender)

14.1 (Vor dem Bundesparteivorstand der CDU am 13.1.1956)

15. Конрад Аденауер про демократію. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.konrad-adenauer.de/biographie/zitate/demokratie> (In Köln auf einer Veranstaltung der CDU der britischen Besatzungszone am 24.3.1946)

УДК 811.111'337

І. М. Шуляк,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ТЕОРИЯ РЕЛЕВАНТНОСТИ ЯК МЕТОД ІНТЕРПРЕТАЦІЇ НЕПРЯМИХ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

У статті викладено механізм інтерпретації непрямих мовленнєвих актів з позицій теорії релевантності, прихильники якої відстоюють інференційну модель для пояснення комунікативного процесу. Встановлено, що в основі логіко-інференційного процесу трактування комунікації лежить домислювання змісту повідомлення, яке здійснюється адресатом поетапно шляхом побудови припущень та умовиводів. З'ясовано, що у межах інтерпретаційного аналізу, згідно з теорією релевантності, виявляється ситуативність тлумачення висловлювання, що реалізують непрямі мовленнєві акти, та інференційний ланцюжок, задіяний при домислюванні прихованого смислу, що виражає істинну комунікативну інтенцію непрямих мовленнєвих актів. У результаті аналізу визначено, що для максимізації релевантності непрямих мовленнєвих актів і його ефективності у комунікативному процесі мовець закладає у висловлення остенсивний стимул, виражений відповідними мовними засобами.

Ключові слова: непрямий мовленнєвий акт, домислювання, теорія релевантності, остенсивно-інференційна комунікація, імпліцитний висновок, остенсивний стимул.

THEORY OF RELEVANCE AS METHOD OF INTERPRETATION OF INDIRECT SPEECH ACT IN ENGLISH LITERARY DISCOURSE

The mechanism of interpretation of indirect speech act is explicated from the point of view of theory of relevance, whose adherents advocate inferential model for explanation the communicative process. It was established that inference of contents of the utterance, which is carried out in stages by constructing assumptions and inferences, is underlay in the basis of the inferential model of interpretation the communicative process. It was found out that within the interpretative analysis, according to the theory of relevance, it is turned out the situational aspect of usage the indirect speech acts and inferential chain that is involved in guessing the implicit meaning, which expresses true communicative intention of indirect speech act. As a result of the analysis it was defined that in order to maximize the relevance of indirect utterance and its effectiveness in the communicative process the speaker uses ostensive stimuli which are expressed by definite language means.

Key words: indirect speech act, inference, theory of relevance, ostensive-inferential communication, implicit conclusion, ostensive stimulus.

ТЕОРИЯ РЕЛЕВАНТНОСТИ КАК МЕТОД ИНТЕРПРЕТАЦИИ КОСВЕННЫХ РЕЧЕВЫХ АКТОВ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ ДИСКУРСЕ

В статье изложен механизм интерпретации косвенного речевого акта с позиции теории релевантности, сторонники которой отстаивают инференционную модель для объяснения коммуникативного процесса. Установлено, что в основе логико-инференционного процесса трактовки коммуникации лежит додумывание содержания сообщения, которое осуществляется адресатом поэтапно путем построения предположений и умозаключений. Выяснено, что в пределах интерпретационного анализа, согласно теории релевантности, определяется ситуативность толкования косвенного речевого акта, и инференционная цепочка, задействована при додумывании скрытого смысла, который выражает истинную коммуникативную интенцию косвенного речевого акта. В результате анализа определено, что для максимизации релевантности косвенного сообщения и его эффективности в коммуникативном процессе говорящий закладывает в выражение остенсивный стимул, выраженный соответствующими языковыми средствами.

Ключевые слова: косвенный речевой акт, додумывание, теория релевантности, остенсивно-инференционная коммуникация, имплицитный вывод, остенсивный стимул.

Постановка наукової проблеми та її значення. У центрі уваги лінгвістичних наукових спостережень перебувають категорії, що виступають ефективним засобом вияву міжособистісної вербальної інтеракції. До таких категорій слід зарахувати і непрямий мовленнєвий акт як один з дієвих способів вираження комунікативного смислу у сформованій комунікативній ситуації. Проблема інтерпретації комунікативної категорії непрямих мовленнєвих актів фрагментарно висвітлюється у межах дисциплін сучасної комунікативної й когнітивної лінгвістики, прагмасемантики, а також стає предметом наукових розвідок зарубіжних та вітчизняних учених (Дж. Серля [7], П. Грайса [5], Дж. Ліча [6], Дж. Юль [12], О. С. Іс-серс [3], Н. А. Жихарєвої [2] та ін.). Однак, усталеного механізму осмислення комунікативного смислу й інтенціональної спрямованості непрямих мовленнєвих висловлювань досі немає, а спроби його репрезентації ученими відрізняються відповідно до застосованої ними методики.

Аналіз останніх досліджень. Вивчення непрямих мовленнєвих актів у контексті теорії мовленнєвих актів [7], теорії актуального членування висловлювання [2], теорії мовленнєвого впливу [3], а також розгляд непрямих синтаксичної конструкції у світлі принципу асиметричного дуалізму мовних знаків [1; 4; 12], додають відомості й знання до попередньо накопичених із цієї проблематики у сучасному мовознавстві, та частково дають відповіді на питання, що постають у сформованій сфері наукового пізнання досліджуваного об'єкта.

Принцип кооперації, запропонований П. Грайсом, і принцип увічливості Дж. Ліча вже стали методологічною основою, згідно з якою відбувається розгляд і тлумачення аспектів інтерпретації непрямих мовленнєвих актів [5; 6], однак

вони не повністю й не точно розкривають процеси моделювання і функціонування непрямого висловлювання у художньо-му дискурсі. Непрямий мовленнєвий акт є результатом взаємодії ситуативно обумовлених мовних та екстралінгвальних факторів і вимагає від комунікантів здійснення логіко-інференційного мисленнєвого процесу домислювання смислу й комунікативної інтенції. Тому, **метою статті** є з'ясувати механізм інтерпретації непрямого мовленнєвого акту на основі теорії релевантності. **Завданням статті** є проаналізувати й описати поетапну процедуру домислювання, що є необхідною для виявлення комунікативного смислу й інтенції непрямого висловлювання.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Відповідно до теорії релевантності, адресат буде реалізовувати свої здібності розумного міркування для інтерпретації значення у сформованій комунікативній ситуації до того моменту, доки знайдене пояснення не задовольнятиме його очікування релевантності [9, с. 272]. На думку вчених Д. Шпербер та Д. Вілсон, висловлювання стає релевантним не через те, що мовець дотримується кооперативного принципу та його максим, як стверджує П. Грайс [5, с. 29-30], а через те, що «пошук релевантності є базовою ознакою людського пізнання, і пояснюється як комунікативна ефективність висловлювання» [11, с. 608].

Комунікативний процес Д. Шпербер та Д. Вілсон називають остенсивно-інференційним (ostensive-inferential) [9, с. 63], і він передбачає реалізацію комунікативного наміру мовця, а його інтерпретація відбувається з боку обох дієвих осіб комунікації. Якщо комунікацію розглядати з точки зору адресанта, то вона є остенсивною, оскільки він закладає у висловлювання певний стимул, який призначений привернути увагу співрозмовника і фокусувати її на тому, що має на увазі мовець; а якщо розглядати комунікацію з точки зору співрозмовника, то її можна визначати як інференційну, тому що співрозмовник інтерпретує закладений стимул та комунікативну інтенцію мовця шляхом побудови умовиводів. Загалом, суть остенсивно-інференційної комунікації полягає у тому, щоб заздалегідь задуманий намір мовця став очевидним для співрозмовника [8, с. 54].

Увесь процес розкриття і пояснення змісту непрямого висловлювання, детальний аналіз інференційних етапів, які відбуваються під час інтерпретації комунікації з використанням непрямого мовленнєвого акту, окреслимо у світлі теорії релевантності, заснованими якої є Д. Шпербер та Д. Вілсон. Учені пропонують схему побудови умовиводів для домислювання змісту та інтенції повідомлення.

Відповідно до теорії релевантності, процес розуміння висловлювання проходить у кілька етапів. Метою комуніканта є інтерпретація значення мовця, саме того, що він має на увазі, того, що задовольнятиме презумпцію оптимальної релевантності у сформованій комунікативній ситуації. Для цього адресат декодує значення на експліцитному рівні та доповнює його на імпліцитному рівні. Імпліцитне додаткове значення формується у результаті контекстуальних припущень, які виходять із експліцитного значення та контекстуальної інформації. Комунікант зупиняється на інтерпретації, яка задовольняє його очікування релевантності [10, с. 409]. Повідомлення релевантне лише тоді, коли воно відповідає потребам сформованої комунікативної ситуації і спроможне викликати позитивний комунікативний ефект у процесі комунікації.

Як зазначають Д. Шпербер та Д. Вілсон, інтерпретативні припущення, що складають декодування експліцитного й імпліцитного змісту висловлювання, на основі якого відбувається домислювання істинного комунікативного наміру, розвиваються частково паралельно. Основними з них є такі:

а) формування відповідного припущення щодо експліцитно вираженого змісту повідомлення, шляхом декодування і усунення багатозначностей.

б) формування відповідного припущення на основі вербальних і контекстуальних чинників та передумов, що впливають на процес сприйняття висловлення (у теорії релевантності – це імпліцитна передумова).

в) формування відповідного умовиводу на основі попередньо сформованих імпліцитних припущень (у теорії релевантності – це імпліцитний висновок) [11, с. 615].

Проілюструємо інтерпретаційні кроки домислювання адресатом комунікативної інтенції адресанта, що виражається непрямым мовленнєвим актом, на прикладі з твору «The Tree of Man» Патріка Вайта.

«She said they would walk across the paddocks. They [children] followed her through the dead, wet grass. There was a breeze too, that turned the leaves of the trees back to front ... «Mum,» said the boy, «Can I climb some trees?»

Because he loved to shin up and clamber from branch to branch, until he was almost the bending crest, and now this sensation was most imperative. To touch the thick wood. To struggle with and finally overcome it.

«Do you really think it'll do you any good?» the mother asked with an effort, as if she had been ascending a hill, though the slope they were on was still gentle. «Last time you tore your pants. And your knees are all scabs», said mother [13, с. 133]. (аналіз інтерпретаційного процесу наведено у таблиці 1.1., яка містить сформовані припущення та умовиводи адресата у лівій колонці, а їх трактування у правій).

Таблиця 1.1.

«Do you really think it'll do you any good? Last time you tore your pants. And your knees are all scabs».	Декодування адресатом (сином) висловлення мовця (адресанта матері Місіс Паркер)
Висловлення Місіс Паркер є оптимально релевантним для її сина.	Визнання мовцем презумпції релевантності висловлення, тобто призначення висловлення виразити відповідний зміст.
Висловлення Місіс Паркер досягає (стає) релевантності тоді, коли (якщо) стосується запитання сина щодо підймання на дерево.	Сформоване очікування виходить з (2), оскільки стосується саме сформованої комунікативної ситуації, у якій знаходяться його учасники.
Підймання на дерево не є безпечною справою у ситуації, що склалася.	Перше припущення адресата, яке активізується за допомогою риторичного запитання мовця «Do you really think it'll do you any good?», має задовольнити його очікування (3). Риторичне запитання використовується мовцем як остенсивний стимул для співрозмовника для досягнення комунікативної мети. Риторичне запитання є спонукою для сина до роздумів щодо підймання на дерево. Риторичне запитання сприймається як імпліцитна передумова (1) висловлення автора.

Порвані штанці та подряпини на тілі можуть стати небезпечними наслідками, що спричиняються підйманням на дерево у мокру погоду.	Друге припущення адресата, яке активізується за допомогою слів «... <i>tore pants ... and knees are all scabs</i> » (припущення) мовця, має задовольнити його очікування (3). Ці слова використовуються мовцем як остенсивний стимул для співрозмовника для досягнення комунікативної мети, вони сприймаються як імпліцитна передумова (2) висловлення автора.
А) « <i>Do you really think it'll do you any good?</i> » (повна фраза виражає пряме значення, на яке вказує вживання усіх слів). В) « <i>Last time you tore your pants. And your knees are all scabs.</i> » (де «... <i>tore pants ... and knees are all scabs</i> » є значенням, на яке вказує вживання слів <i>tore</i> і <i>scabs</i>).	Сприймається як експліцитне значення автора. У результаті інтерпретації експліцитного змісту висловлення, декодованого із (1), і припущень (4) і (5), домислюється (7) істинний смисл висловлення, що виражає справжній намір адресата.
Висловлення передає непряму заборону Рею на його прохання вилізти на дерево, через те, що це небезпечно для нього самого.	Одержане домислювання комунікативного наміру з (4,5) і (6) задовольняє очікування релевантності у (2) і (3). Сприймається адресатом як імпліцитний висновок, а саме додатковий, проте істинний комунікативний смисл висловлення.
Відповідь матері у формі риторичної фігури (запитання) використовується не з метою отримання відповіді, а з метою актуалізувати думку про очевидність небезпеки стану речей, а ствердження (<i>tore pants and knees are all scabs</i>) транспонуються у сферу експресивного використання непрямого висловлення для вираження комунікативної інтенції заборони.	Загальна інтерпретація висловлення мовця (експліцитний та імпліцитний зміст), яка спаде на думку адресатові для того, щоб задовольнити очікування релевантності (2). Сприймається як значення адресанта, що передає (виражає) його комунікативну інтенцію.

Комунікант не зобов'язаний проходити всі виокремлені етапи у чітко зазначеній послідовності. Запропонований інференційний ланцюжок, задіяний при інтерпретації непрямого мовленнєвого акту, має на меті вказати дієві кроки, які стануть ефективними для адресата для досягнення тієї інтерпретації, яка співпадає із тією, яку мав намір передати адресант [8, с. 97].

Основне завдання мовця у комунікативному процесі з використанням непрямих мовленнєвих актів – це реалізація комунікативної інтенції, тому, основною метою є те, як зробити її «розпізнаваною» для співрозмовника. Мовець повинен підібрати такі засоби для вираження своєї комунікативної інтенції, які допоможуть співрозмовнику її розпізнати. Комунікант виявляє комунікативну інтенцію мовця завдяки тому, що висловлення містить пропозиційний зміст, виражений мовними засобами, які обрані навмисно, з метою забезпечення стимулу для запуску інференційного процесу тлумачення повідомлення співрозмовником. Цей стимул у теорії релевантності називають остенсивним, і він породжує презумпцію оптимальної релевантності. Остенсивний стимул призначений для привернення і зосередження уваги адресата на значенні висловлення адресанта, а його використання мовцем у висловлюванні створює передбачувані очікування релевантності та сприяє досягненню позитивного комунікативного впливу на співрозмовника [11, с. 611].

Остенсивні стимули полегшують виявлення адресатом комунікативної інтенції автора повідомлення. Учені стверджують, що вони є функціональними у тому випадку, коли, по-перше, залучають увагу співрозмовника, і, по-друге, акцентують увагу на комунікативних намірах мовця [9]. Створюючи цей стимул у процесі моделювання мовленнєвого акту, мовець підштовхує співрозмовника до аналізу релевантної інформації, яка сприятиме розпізнаванню комунікативної інтенції повідомлення. Таким чином, якщо метою комунікації з використанням непрямого мовленнєвого акту є досягнення комунікативного впливу, то мовець спробує створити такий стимул, який у сформованій комунікативній ситуації активізує до дії та викличе у співрозмовника необхідні асоціації, емоції, почуття, переконання, тощо.

У проілюстрованому прикладі заборона вилізти на дерево є комунікативною інтенцією, однак вираження її у наказовий спосіб, на думку матері, не досягне бажаного комунікативного ефекту, тому вона обирає непрямі способи реалізації свого задуму. Щоб зумисно, прихованим способом заборонити сину вилізти на дерево або змусити його самостійно відмовитися від задуму, Місіс Паркер використовує остенсивний стимул – риторичне запитання «*Do you really think it'll do you any good?*», що є виражальним засобом стилістичного синтаксису і виступає непрямим мовленнєвим актом водночас. Цей стимул ужитий з метою привернути увагу співрозмовника, змусити задуматися над негативними наслідками своїх дій для самого себе. Фрази матері '*tore your pants*' та '*knees are all scabs*' є релевантною інформацією для сина у сформованій комунікативній ситуації, що вказують на неприємні результати попереднього підймання на дерево. Вони виступають тим остенсивним стимулом, який привертає увагу сина до домислювання комунікативної інтенції матері у складі непрямого мовленнєвого акту «*Last time you tore your pants. And your knees are all scabs*».

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Теорія релевантності, відстоюючи застосування інференційної моделі для аналізу комунікативного процесу, робить значний внесок у пояснення механізму тлумачення комунікації з використанням непрямого мовленнєвого акту. Її концептуальні основи відкривають можливості для дослідження процесу домислювання, що є необхідним для визначення комунікативно-прагматичного призначення непрямого висловлення. Перспективи дослідження вбачаємо у використанні теорії релевантності в аналізі основних функцій непрямого висловлювання у різних типах дискурсу.

Література:

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Ш. Балли. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1955. – 416 с.
2. Жихарева Н. А. Семантико-прагматична інтерпретація суб'єктно-предикатних відношень у структурі мовленнєвих актів: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Наталя Анатоліївна Жихарева. – К. : Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2011. – 284 с.
3. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. – Изд. 5-е. – М. : Издательство ЛКИ, 2008. – 288 с.
4. Стернин И. А. Основы речевого воздействия. Учебное издание / И. А. Стернин. – Воронеж: «Истоки», 2012. – 178 с.
5. Grice H.P. Studies in the Way of Words / H. P. Grice. – Harvard: Harvard University Press, 1991. – 406 p.
6. Leech G. The Pragmatics of Politeness / G. Leech. – Oxford: Oxford University Press, 2014. – 369 p.
7. Searle J. Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts / J. Searle. – Cambridge : Cambridge University Press, 1979. – 204 p.

8. Sperber D. A Deflationary Account of Metaphor / D. Sperber, D. Wilson // The Handbook of Metaphor. – Cambridge : Cambridge University Press, 2008. – P. 84–105.
9. Sperber D. Relevance: Communication and Cognition / D. Sperber, D. Wilson. – Oxford : Blackwell, 1995. – 326 p.
10. Wilson D. Metaphor, Relevance and the «Emergent Property» Issue / D. Wilson, R. Carston // Mind and Language. – London : Blackwell, 2004. – Vol.21. – Issue 3. – P. 404–433.
11. Wilson D. Relevance Theory / D. Wilson, D. Sperber // The Handbook of Pragmatics. – Oxford : Blackwell, 2004. – P. 607–632.
12. Yule G. The Study of Language / G. Yule. – Cambridge : Cambridge University Press, 2014. – 333 p.

Список джерел ілюстративного матеріалу

13. White P. The Tree of Man / Patrick White. – London: Vintage Books. – 1994. – 480 p.

УДК 811.112.2'38'42

М. В. Яремко,

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

МОВА, ЩО МОВЧИТЬ: ПРИНЦИП «ПОЕТИЧНОЇ БАЛАКАНИНИ» В РОМАНІ Р. ВАЛЬЗЕРА «РОДИНА ТАННЕР»

У статті розглянуто характерний для індивідуальної манери Р. Вальзера розповідний принцип «поетичної балаканини». На основі цілісного аналізу тексту роману «Родина Таннер» проаналізовано мовні засоби реалізації балаканини. Встановлено, що нівелювання семантичної сторони висловлювання актуалізує семантику мовчання в текстовому фрагменті.

Ключові слова: розповідний принцип «поетичної балаканини», мовчання, тавтологія, плеоназм, антитетичний принцип, негация.

THE LANGUAGE THAT KEEPS SILENCE: A PRINCIPLE OF «POETIC CHATTING» IN R. WALSER'S NOVEL «THE TANNERS»

The article analyses the narrative principle of «poetic chatting», typical for an individual writing manner of Robert Walser, which consists in a congregation of language units of different levels in the textual excerpt. The paper researches structural and compositional arrangement and lingual organisation of the novel «The Tanners». It has been determined that garrulous speech as lingvo-stylistic property of the text is predetermined by prevalence of monological over dialogical forms in the novel, the composition of speech portrait of the main character Simon, on the basis of his verbose speech and the use of quasi-direct speech, in which the voice of the protagonist has a dominance over the words of the narrator. The realisation of chatting in a lingual structure of the text has been analysed on the basis of excessive use of synonymic lexis or the words with cognate semantic links, by means of lexical grammatic figures of repetition and enumeration, phonostylistic technique of alliteration and anaphoric repetition, comparison of antonymic pairs according to antithetic principle, negation or confutation of negation, chain accumulation of adjectives and participles before the modified word. In a syntactic structure of the text, a predominance of simple complicated sentences, and compound sentences of mixed type has been singled out. It has also been researched that language means for realisation of chatting lead to the levelling of semantic side of utterance, and as a result, actualize semantics of silence in the textual excerpt.

Key words: the narrative principle of «poetic chatting», silence, tautology, pleonasm, antithetic principle, negation.

ЯЗЫК, КОТОРЫЙ МОЛЧИТ: ПРИНЦИП «ПОЭТИЧЕСКОЙ БОЛТОВНИ» В РОМАНЕ Р. ВАЛЬЗЕРА «СЕМЕЙСТВО ТАННЕР»

В статье рассмотрен характерный для индивидуальной манеры Р. Вальзера повествовательный принцип «поэтической болтовни». На основе целостного анализа текста романа «Семейство Таннер» проанализированы языковые средства реализации болтовни. Установлено, что нивелирование семантической стороны высказывания актуализирует семантику молчания в текстовом фрагменте.

Ключевые слова: повествовательный принцип «поэтической болтовни», молчание, тавтология, плеоназм, антитетический принцип, негация.

З огляду на антропоцентричну спрямованість сучасної лінгвістичної парадигми на вивчення та інтерпретацію тексту в аспекті його породження й сприйняття актуальним є дослідження мовчання та засобів його реалізації в художній комунікації. Так, науковці виокремлюють функціонування мовчання у тематичній та структурній організації тексту (О. Сливинський, А. Bellebaum, О. Logenz, V. Roloff), розглядають вербальні та невербальні засоби його позначення (Т. Анохіна, U. Ruberg), відзначають семантичну багатозначність (Е. Естерберг, Ф. Бацевич, М. Зубрицька, Б. Матіяш) та стилістичну значущість мовчання як імплікаційного засобу (Є. Сенічкіна). Одним із засобів реалізації мовчання в художньому тексті є мовлення, позбавлене семантичного навантаження, на що звертають увагу Н. Арутюнова, М. Епштейн, О. Сливинський [2, с. 423; 10, с. 195; 8, с. 12].

Мета статті – розглянути балаканину як засіб актуалізації семантики мовчання в художньому тексті. Матеріалом дослідження обрано текст роману «Родина Таннер» («Geschwister Tanner», 1907) швейцарського письменника Роберта Вальзера (Robert Walser, 1878–1956), яскравість і неординарність індивідуально-авторської манери якого дає змогу розглядати реалізацію мовчання на фоні відсутності мовлення або його багатослівності.

Уперше про стиль письма Р. Вальзера у формі балаканини говорив його сучасник, літературний критик і філософ Вальтер Беньямін, який зауважив, що розповідна манера швейцарця вирізняє його з-поміж інших та привертає увагу своєю невимушеною «мовною занедбаністю» (Sprachverwilderung) [14, S. 325]. Процес написання для Вальзера є важливішим за зміст, а теми розповіді виникають безпосередньо під час їх творення. На думку Беньяміна, Вальзер у своїх ранніх романах зосереджується насамперед на сюжетній лінії головного персонажа, що не дає йому можливості розвинути характери другорядних фігур.

«Родина Таннер» – перший роман раннього берлінського періоду творчості письменника (1905–1913), який розповідає про мандри та постійний пошук заробітку героя-аутсайдера Сімона. Сюжет роману складається із однотипних за змістом епізодів, як-от: робота Сімона в книгарні, в адвоката, у банку, на фабриці та ін. Оскільки розгортання подій, розвиток характерів персонажів та їх взаємовідносин є другорядним у романі, то його сюжету бракує динамічності. Характерною «мовностилістичною якістю» словесної картини тексту [4, с. 397] є багатослів'я, зумовлене: 1) переважанням у романі

ЗМІСТ

**МОВНИЙ ТА МОВЛЕННЄВИЙ МАТЕРІАЛ У ЙОГО СТРУКТУРНІЙ
ТА СТИЛІСТИЧНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

G. B. Bernar	
СТРУКТУРНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ П'ЄСИ «EVERYMAN»	3
Valery V. Mukhaylenko	
FUNCTIONAL SEMANTICS OF APPPOSITION IN THE AUTHOR'S DISCOURSE: CONTRASTIVE ASPECT	5
O. V. Yemelyanova, S. M. Shulik	
PRAGMATIC POTENTIAL OF OCCASIONAL INNOVATIONS IN MASS MEDIA DISCOURSE	8
О. Б. Андрійів	
ТАКСИСНА ФУНКЦІЯ ПЛЮСКВАМПЕРФЕКТА У НІМЕЦЬКІЙ І ДАВНОМИНУЛОГО ЧАСУ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	10
Т. М. Артеменко, І. П. Липко	
КВЕСИТИВНІ ТА КОНСТАТИВНІ РЕПЛІКИ-ВІДПОВІДІ У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ	12
З. Р. Батринчук	
ПОНЯТТЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ ТА ПІДХОДИ ДО ЙОГО ВИВЧЕННЯ	15
Е. В. Безпалова	
СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧЕСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СТРУКТУРНЫХ ЧАСТЕЙ АНГЛИКАНСКОЙ ПРОПОВЕДИ	17
М. В. Бойчук, В. М. Бойчук	
КОМПОЗИЦІЯ ТА ІОКСТАПОЗИЦІЯ ЯК ЗАСІБ НОМІНАЦІЇ В ЗАГОЛОВКАХ ПЕРІОДИЧНИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ	20
О. О. Борисов	
ЛИСТИ-ЗІЗНАННЯ У БРИТАНСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ЕЛЕКТРОННОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ МЕДІА-СЕРЕДОВИЩІ	23
О. В. Бровкіна, А. О. Міщенко	
ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙНО-ЗАБАРВЛЕНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНОМУ ПАРЕНТАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ	25
Т. А. Вдовенко	
НЕНАДЕЖНЫЕ ПОВЕСТВОВАТЕЛИ В АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ПРОЗЕ	27
М. І. Венгринюк, О. М. Мельник	
ФУНКЦІОНАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЗАСОБІВ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ	29
Л. П. Войналович	
ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	33
О. О. Вольфовська	
ТЕМП МОВЛЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВПЛИВУ НА СЛУХАЧА ПОЛІТИЧНОЇ ПРОМОВИ	35
Г. І. Глушук-Олея	
АФЕКТИВНІ ЕКСПЛІЦИТНІ МОДЕЛІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ	38
О. М. Гнатковська, І. В. Сапожник, Т. В. Суродейкіна	
МОВНІ ЗАСОБИ МОДЕРАЦІЇ Я-ВИСЛОВЛЕНЬ У ДИСКУРСІ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО ІНТЕРВ'Ю	41
О. В. Гончарук	
ВИДИ СЕМАНТИЧНИХ ВІДНОШЕНЬ МІЖ БАЗОВИМ РЕЧЕННЯМ ТА ВСТАВЛЕНИМИ КОМПОНЕНТАМИ	43
О. М. Грибок	
ТЕМАТИЧНИЙ РЕПЕРТУАР ПОБУТОВОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)	45
С. Е. Дворянчикова	
ИЗ ИСТОРИИ ИЗУЧЕНИЯ ЯЗЫКОВЫХ СРЕДСТВ КОМИЧЕСКОГО В КОНТЕКСТЕ ЛИТЕРАТУРНОЙ ОНОМАСТИКИ	48
Н. В. Деренчук	
ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ТАКТИКИ «ОБЦЯНКА» В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	50
О. В. Дзикович	
АНОТАЦІЯ-ОПИС КНИГИ ЯК ВИД РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	52
О. В. Дьомкіна	
РЕГУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕРЕРИВАЮЧИХ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ У СУДОВОМУ ДИСКУРСІ	55
О. В. Дячук	
ДИРЕКТИВИ НА ПРИКЛАДАХ ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ	58
А. В. Жуковська	
ФАСЦИНАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОТИКУ В НОМІНАТИВНОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ	60
З. А. Игина	
ТРАСОЛОГИЯ ГОТИЧЕСКОГО НАРРАТИВА: СТРУКТУРА «СЛЕДА» СОБЫТИЯ	63
Я. В. Капранов	
ВИТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ЕТИМОН» ЯК ЗНАКОВОГО УТВОРЕННЯ ПРАМОВНОГО СТАНУ	65
А. В. Капуш	
ІНТЕГРАЦІЯ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У ЛЕКСИЧНУ СИСТЕМУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	68
Ю. Г. Карачун	
МОВНІ ТА ПОЗАМОВНІ ЧИННИКИ УТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ З ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	70

В. В. Катернюк СЕМАНТИКА ЕРГОНІМІВ ЛОНДОНА, БЕРЛІНА ТА КОПЕНГАГЕНА (НА МАТЕРІАЛІ НАЗВ РЕСТОРАНІВ)	73
І. С. Кіркоська СИТУАЦІЯ ГОТОВНОСТІ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ДІЇ ЯК КОМПОНЕНТ КАТЕГОРІЇ ПРОСПЕКТИВНОСТІ ТА ЗАСОБИ ЇЇ ВИРАЖЕННЯ У СУЧАСНИХ РОМАНСЬКИХ МОВАХ	76
В. В. Козлова ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ПЕРЛОКУТИВНИХ ІНТЕНСИФІКАТОРІВ МОРАЛЬНО-ВОЛІТИВНОГО ВПЛИВУ В АНГЛОМОВНОМУ ПАРЕНТАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ	79
А. Б. Козловская ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ФУНКЦИИ ПОВТОРОВ В ИНФОРМАЦИОННЫХ ГАЗЕТНЫХ ТЕКСТАХ	81
Г. А. Колосова ФУНКЦІЇ ТЕКСТОТВОРЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ТА ВІЙСЬКОВИХ ОНІМІВ У МЕМУАРАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧИЛЛЯ «MY EARLY LIFE»	84
М. М. Копчак ЛІНГВОКОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ МОВЛЕННСЬКОГО ЕТИКЕТУ ПРИВІТАННЯ	87
Т. В. Крутько РІЗНОРІВНЕВІ ЗАСОБИ КОМПРЕСІЇ У ПРИВАТНИХ ПОВІДОМЛЕННЯХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	90
О. А. Лазебна ПРИРОДА СТИЛІСТИЧНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ (ДІЄ)ПРИСЛІВНИКІВ ОЦІНКИ У СПОЛУЧЕННІ З ДІЄСЛОВОМ (SICH) FÜHLEN У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ НІМЕЧЧИНИ ТА АВСТРІЇ	93
А. О. Левчина, Л. С. Козуб ОСОБЛИВОСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ БРИТАНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ВИМОВНИХ НОРМ У СУЧАСНОМУ КІНЕМАТОГРАФІ	95
Т. О. Лелека ГРАМАТИЧНА АСИМІЛЯЦІЯ НОВІТНІХ АНГЛОАМЕРИКАНІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	97
О. М. Мартинюк ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НЕПРАВДИ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)	100
Р. І. Мельничук ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНЕТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВИ НІМЕЦЬКИХ КОЛИСКОВИХ ПІСЕНЬ	102
Т. О. Мизин СЛОВА-КОМПОЗИТИ В ТЕРМІНОЛОГІЇ ПІДМОВИ ГЕОГРАФІЇ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	104
О. А. Мисик ТВАРИННИЙ ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ КОД УКРАЇНЦІВ У ТРОПАХ ОСІ ПСЕВДОТОТОЖНОСТІ (В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ І. КАЛИНЦЯ)	106
О. В. Найдюк ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ІРОНІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ Х. КОНЗАЛКА «ГІРКО-СОЛОДКИЙ СЬОМИЙ РІК»)	109
А. В. Пахаренко ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДИТЯЧОЇ АВТОРИТАРНОСТІ ТА ПРИМХИ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ	111
О. В. Попова, О. С. Стівак БІБЛЕІЗМИ VS ВУЛЬГАРИЗМИ – БАРОМЕТР СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІЧЕНОСТІ	114
А. М. Приймак, З. М. Барановська ПЕРИФРАЗЫ И ЭВФЕМИЗМЫ КАК СРЕДСТВО ЭКСПРЕССИВНО-ОЦЕНОЧНОЙ И КОРРЕКТНОЙ КОММУНИКАЦИИ В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ТЕКСТЕ	117
С. М. Рибачок ГРАМАТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДИСКУРСИВНОГО ВПЛИВУ	119
І. А. Рокун ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТЕРЕОТИПІВ	121
О. П. Рудківський PHONETISCHE TRANSKRIPTION UND SPRECHERAUSWAHL BEI DER VERGLEICHENDEN ANALYSE VON GERMANISCHEN UND SLAWISCHEN SPRACHEN	124
Н. О. Свистун ОСОБОВІ ІМЕНА ЯК ЗНАКИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИ: ТЕОРІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	128
О. В. Сподарик ХРОНОТОП У БРИТАНСЬКОМУ ПОЛІКОДОВОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	130
Д. Д. Тодер, С. В. Тодер ЛЕКСИКА УГОРСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В ГОВІРЦІ СЕЛА СІМЕР ПЕРЕЧИНСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	133
Г. М. Труба КАТЕГОРІЇ АСПЕКТУАЛЬНОСТІ Й СТАНОВСТІ. ВЗАЄМОДІЯ НА РІВНІ КАТЕГОРІЙ РОДІВ ДІЄСЛІВОЇ ДІЇ ТА СТАНОВСТІ	136
І. І. Трущуненко, А. А. Зуборєва ЯВИЩЕ МОВНОЇ ЕКОНОМІЇ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	139
О. О. Тучкова НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ АВТОРА У ФРАНЦУЗЬКОМУ ЖІНОЧОМУ АВТОБІОГРАФІЧНОМУ РОМАНІ	142

А. О. Худолій ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ МАРКЕРИ МОВНИХ ЗМІН В АМЕРИКАНСЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	144
Е. А. Шірінян ТРАДИЦІЙНІ НІМЕЦЬКІ ЦІННОСТІ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ДОМІНАНТИ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ КОНРАДА АДЕНАУЕРА	148
І. М. Шуляк ТЕОРІЯ РЕЛЕВАНТНОСТІ ЯК МЕТОД ІНТЕРПРЕТАЦІЇ НЕПРЯМИХ МОВЛЕННСВИХ АКТИВ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ	151
М. В. Яремко МОВА, ЩО МОВЧИТЬ: ПРИНЦИП «ПОЕТИЧНОЇ БАЛАКАНИНИ» В РОМАНІ Р. ВАЛЬЗЕРА «РОДИНА ТАННЕР»	154
П. М. Кралюк ОБРАЗ КОЗАЦТВА В ПОЕМІ СИМОНА ПЕКАЛІДА «ПРО ОСТРОЗЬКУ ВІЙНУ...»	156
Р. М. Падалка, Н. Ворона ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОРИЗАЦІЇ У ПРОЗІ А. ФЕДЯ	160

ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА В ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Agnieszka Czajkowska RÓŻNE OBLICZA EDUKACJI EUROPEJSKIEJ W RELACJACH DZIEWIĘTNASTOWIECZNYCH PODRÓŻNIKÓW POLSKICH	163
Anja Lange INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION IM DEUTSCHUNTERRICHT LEHREN	167
О. В. Артюхова СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	168
Ю. Г. Безвін ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	171
Т. П. Бесараб ОРГАНІЗАЦІЯ АКТИВНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	174
А. О. Варданян РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ У ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	176
І. Ю. Голуб, М. П. Дужа-Задорожна РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СПРИЙМАННЯ У ФОРМУВАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	178
Є. В. Комірна ФОНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СКЛАДУ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ	181
Л. М. Курченко КЛАСИФІКАЦІЯ ВСТУПНИХ ВИМОГ УНІВЕРСИТЕТІВ НІМЕЦЬКОМОВНОГО АРЕАЛУ ЄВРОПИ ЩОДО РІВНЯ ВОЛОДІННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ	184
А. І. Мельник ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВИШІВ НА ОСНОВІ ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ	186
Г. В. Мельниченко ІНТЕРАКТИВНІ ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ»	189
П. І. Мізірін РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	192
О. В. Ніколаєнко, Т. О. Ушата ФЕНОМЕН МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК ОЗНАКА ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ЯКОСТІ	195
Н. Є. Огородник ПРО СТАТУС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДМОВИ МОРСЬКИХ ФАХІВЦІВ	197
Н. В. Рубель, О. Ю. Винник ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ В ІНШОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	200
Т. М. Северіна ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ У ЛІНГВООСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	202
В. В. Тупченко ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСОБУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	204

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Iryna Drozd (NIE)ZROZUMIENIE DLA UCHODźCÓW W KONTEKŚCIE KOMUNIKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ	207
--	-----